

Inge De Bruyne, *We zullen ze krijgen! Brancardiers aan het IJzerfront. 1914-1918*, Leuven, Davidsfonds, 2007, 279 pp., ill., ISBN 978-90-5826-441-1.

De Vlaamsgezinde, katholieke onderwijzer Valère De Boodt was achtereenvolgens vluchteling, dienstplichtige, brancardier, verkoos onderofficier te worden en eindigde als onderluitenant. De man vertelde graag over de Eerste Wereldoorlog. Op vraag van de familie zette hij op hoge leeftijd zijn herinneringen aan zijn leven bij de infanterie op papier. Daarnaast bleken er na zijn dood in huis en elders nog dagboekfragmenten en brieven van hemzelf en zijn kameraden voorhanden te zijn. Het was de moeite waard ze uit te geven, vond zijn kleindochter, en daarbij was het documentatiecentrum van het In Flanders Fields museum in Ieper behulpzaam. Het resultaat is een boeiende bronnenuitgave.

Onderwijzer De Boodt vluchtte in 1914 voor de optrekkende Duitsers. Het valt op dat de jongeman er niet aan denkt om oorlogsvrijwilliger te worden. Hij acht het volstrekt normaal dat iemand van zijn status geen soldaat wordt, ook al is het oorlog. Pas in de zomer van 1915 wordt hij opgeroepen en moet hij naar het kamp van Auvours waar de 'CIBI', de opleiding voor brancardiers is gevestigd. Onderwijzers en toekomstige priesters worden door de legerleiding systematisch in die richting gestuurd. Vandaar dat er in die groep heel wat Vlaamsgezinden werden geconcentreerd. Valères collega Willem Deckmyn schrijft op 11 augustus 1915: *"Er is een nieuwe cursus voor brancardier begonnen. Hij wordt in het Vlaams gegeven en is heel eenvoudig en volledig. Er is ook een Franse cursus die door vele Vlamingen wordt gevolgd."* Die laatste opmerking typeert de situatie. Frans krijgt prioriteit en is de enige taal die nodig is om het te maken in het Belgische leger. Er is op dat ogenblik nog geen echte probleemsituatie op taalvlak. De soldaten zingen met volle over-

tuiging *de Vlaamse leeuw* als een nationaal lied en de militaire muziekkapel van het kamp ondersteunt die keuze met klank (9 en 29 september 1915).

Eenmaal aan het front merkt De Boodt hoe groot het verschil in behandeling is tussen de manschappen en het officierenkorps. De soldaten lijden gebrek en van solidariteit tussen de rangen is niet veel te merken. Het leidt tot de opmerking: *“Je leert er niet vaderlands-lievend te zijn; dat is iets wat het Belgische leger niet kent.”* Het taalprobleem verscherpt deze situatie. De Boodt merkt dat vele gegraduateerden in zijn regiment 4de Jagers te Voet Walen zijn die geen woord Nederlands spreken, ook al staan ze voor in meerderheid Vlaamse soldaten. Dat stoort hem maar hij vertelt er niet veel over. Hij hoort en leest over het activisme en de Raad van Vlaanderen. Maar ook daar blijft het bij zeer terloopse opmerkingen (bv. 10 april 1917). Hij is nochtans uitstekend op de hoogte van het Vlaamse radicalisme binnen het veldleger. Op 26 mei 1917 schrijft hij: *“Het lijkt er op dat de regering, waarin de Vlamingen terecht alle vertrouwen hebben verloren, bang wordt voor de Vlamingen. Terwijl zij enkel hun recht opeisen. Zo dreigt Paul Vandermeulen die een weldoordacht artikel in het Limburgsch Studentenblaadje voor Oorlogstijd schreef, te worden afgezet. Ondertussen wordt Adiel Debeuckelaere uit het C137 met krijgsraad bedreigd. Toch zullen de Vlamingen vroeg of laat hun recht weten te behalen.”* Hij moet veel meer contacten hebben gehad met de frontbeweging – in woord en geschrifte – dan wij op basis van deze bronnenuitgave kunnen achterhalen. Hij rekent de Vlaamse beweging op 14 augustus 1917 dan ook tot *“de voornaamste brandpunten die ons nu het meeste bezig houden en voor ons zeer belangrijk zijn.”* Maar daar is weinig van te merken in dit boek.

Niet alleen Valère leren we kennen. Zijn Waalse collega René Glatigny gaat eveneens van de brancardiers over naar het kader en krijgt de

leiding over veertig tot vijftig mannen. Op 17 augustus 1918 zal hij schrijven: *“Ik observeer ze en probeer ze te begrijpen. Dat is niet altijd eenvoudig want ze spreken twee talen en in de Vlaamse taal ben ik nog niet zo thuis.”*

Drie dagen later noteert hij dat hij zich wat verloren voelt bij zijn soldaten. Drie van de vier zijn Vlamingen. Hij is hun taal nauwelijks machtig en bovendien spreken de meesten een dialect dat het hem nog moeilijker maakt. Maar hij doet zijn best en ze begrijpen hem als hij hen in het Vlaams probeert aan te spreken. Dat steekt de Waalse aspirant-officier een hart onder de riem: *“Dat is veel waard, want ik zie dat ik ze daarmee veel genoeg doe.”*

Het valt op dat Valère De Boodt – ook al is hij radicaal – op geen enkel ogenblik geneigd is de kant van het activisme te kiezen, hoe groot zijn wantrouwen ook is ten aanzien van de regering. Daarvoor ziet hij het Duitse leger al te zeer als een vijand die ten koste van alles verdreven moet worden, en hij weet heel goed dat dit hem het leven kan kosten. Hij en zijn vrienden zullen met volle overtuiging aan het eindoffensief deelnemen. Wanneer hij in oktober 1918 wordt voorgedragen voor een bevordering tot onderluitenant is een van de argumenten van zijn korpsoverste: *“Is Vlaming”*.

Dit boek is een zeer welkome bijdrage aan de verzameling gepubliceerde egodocumenten van Belgische militairen. Over de Vlaamse beweging aan het front bevat het echter maar sporadische, zij het bijzonder interessante, gegevens. [Luc Vandeweyer]